

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta syrjäytymisen ehkäisyssä ja sosiaalisessa kuntoutuksessa

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on syrjäytymisen ehkäisyyn, sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen tähtävää toimintaa. Toiminnan lähtökohtana on ihmisen ja hevosen vuorovaikutus sekä talliyhteisö, jossa toiminta tapahtuu. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta soveltuu terapiaan, kuntouttavaan toimintaan, oppimiseen, ennalta ehkäisevään toimintaan ja matalan kynnyksen terveyttä tukeviin palveluihin ohjaajan ammattitaustasta riippuen.

Sosiaali- ja terveysalan työssä asiakas on perinteisesti nähty toimenpiteiden kohteena. Sosiaalipedagogiikka on ammatillinen orientaatio, jota voidaan hyödyntää toimenpidekeskeisen lähestymistavan rinnalla. Oleellista on luoda toimiva vuorovaikutussuhde asiakkaan ja työntekijän välille sekä lisätä asiakkaan itsenäistä toimijuutta.¹

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on sosiaali-pedagogisesta teoreettisesta ja käytännöllisestä viitekehyksestä lähtevä työote, jonka tavoitteena on sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen hevosen kanssa tapahtuvassa yhteisöllisessä toiminnassa.²

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan vaikutukset syntyvät **peruselementeistä**, joita ovat yhteisöllisyys, toiminnallisuus, elämyksellisyys ja vuorovaikutus. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta korostaa yksilön omaa kokemusta ja sen kautta oppimista ja asioiden oivaltamista.³

Sosiaalipedagogisesti toimiva **talliyhteisö** on itseohjautuvuuteen kannustava ja kasvattava yhteisö. Sosiaalipedagogisessa ajattelussa koko yhteisön tietoinen kasvatuksellinen ote nähdään mahdollisuutena oppia uutta ryhmän sisällä, yksilöiden sekä yksilön ja hevosen välillä.⁴

Toiminnallisuus antaa asiakkaalle itsearvostuksen tunteen, kun hän voi toimia osana yhteisöä, jossa jokaisella on tärkeä rooli eläinten hyvinvoinnin kannalta.³ Hevostallilta löytyy jokaisen kykyihin sopivaa tekemistä ja osallistumisen muodot voivat vaihdella. Toimintaan kuuluu ohjaajan taustasta ja toimintaympäristöstä riippuen erilaisia harjoituksia hevosen kanssa sekä tallilla tehtäviä töitä kuten hevosen hoitoa ja ruokintaa. Hevosen kanssa oleminen tuottaa arkipäivän **elämyksiä**, joiden merkitystä elämyspedagogiikassa korostetaan. Nämä kokemukset voivat yleistyä osaksi arkielämää.⁵

Asiakkaalle hevosen **koskettaminen** merkitsee turvallisuutta ja huolenpitoa. Eläin vahvistaa asiakkaan tasaveroista ja aktiivista suhdetta ohjaajaan. Hevosen avulla sosiaalipedagogisessa toiminnassa voidaan tuoda esiin asioita, joita on hankalaa sanoittaa. Eläin tuo mahdollisuuden kokemusten ja tunteiden ilmaisuun, käsittelyyn ja jakamiseen.⁶

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on ammatillisesti ja vastuullisesti toteutettua. Sitä ohjaa sosiaali-, terveys- tai kasvatusalan pohjakoulutuksen omaava **rekisteröity sosiaalipedagoginen hevostoimintaohjaaja**. Ohjaaja on suorittanut yliopistoyhteistyössä toteutetun sosiaalipedagogisen hevostoiminnan täydennys-koulutuksen, jonka laajuus on vähintään 25 op. Lisäksi ohjaajalla on riittävät hevostaidot ja työkokemus. Ohjaajanimikkeen myöntää Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry.⁷

Hevostoiminnan ohjaajan ammatillisesta taustasta riippuen toiminnan sisältö ja kohderyhmä voivat vaihdella.⁸ Ohjaajat käyttävät sosiaalipedagogista hevostoimintaa oman pohjakoulutuksensa ja asiakkaan tavoitteen mukaan työssään esimerkiksi **psykososiaalisen toimintakyvyn tukemiseen**.⁹

Usein hevostoimintaa sovelletaan lastensuojelussa tai nuorisotyössä **elämänhallinnan parantamiseksi**.¹⁰ Hevostoiminnalla voidaan tukea perheiden hyvinvointia ja **pienentää kodin ulkopuolisen sijoituksen riskiä**.¹¹ Hevostoiminnan menetelmät sopivat myös **oppimisen tukemiseen**¹² ja **ryhmädynamiikan parantamiseen**.¹³

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on motivoiva työskentelytapa **mielenterveys- ja päihdetyössä sekä kuntouttavassa työtoiminnassa**.¹⁴ Hevoset stimuloivat ikäihmisten muistia ja sopivat siksi myös **muistisairaiden kanssa työskentelyyn**.¹⁵

Lähteet:

- 1 Ranne K., (2005). Sosiaalipedagoginen ammatillisuus: Madsenin kukasta toiminnan tulppaaniksi. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Sarja D, Muut julkaisut 1/2005, Satakunnan ammattikorkeakoulu.
- 2 Koistinen, Kari 2005. Hevostoiminta ehkäisemään lasten ja nuorten syrjäytymistä. Teoksessa Okulov, Seija & Koukkari, Katja (toim.) Ratsastuspedagogiikasta sosiaalipedagogiseksi hevostoiminnaksi – sosiaalipedagogisen hevostoiminnan perusteet ja sovellukset täydennyskoulutuksen kokemuksina. Tutkimuksia ja selvityksiä 7/2005. Kuopio: Kuopion yliopisto Koulutus ja kehittämiskeskus.
- 3 Hämäläinen, Juha 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Opetusjulkaisuja 1/1999. Kuopio: Kuopion yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus, avoin yliopisto.
- 4 Koistinen, Kari 2003. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta lasten ja nuorten sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin edistäjänä. Raportti Ratsastuspedagogiikkahankkeen 2. vaiheen tuloksista v.2002–2003. Suomen Ratsastajainliitto.
- 5 Mönkkönen Kaarina, Nurro, Marjukka & Väisänen, Raija 1999. Sosiaalipedagogiikan käytännön sovellutuksia. Opetusjulkaisuja 4/1999. Kuopio: Kuopion yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus.
- 6 Salmela, Jari 2013. Eläinavusteinen valmentaja – Solution Focused Animal Assisted Therapy. Teoksessa Ikäheimo, Kaija (toim.) Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely suomessa. Helsinki: Yliopistopaino.
- 7 Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry, 2019. Verkkosivu saatavissa www.hevostoiminta.net Viitattu 15.5.2019.
- 8 Hämäläinen, Juha & Kurki, Leena 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.
- 9 Saastamoinen, Katri 2007. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan mahdollisuudet psykososiaalisen toimintakyvyn tukemisessa. Sosiaalityön pro gradu -tutkielma. Kuopion yliopisto: Sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan laitos.
- 10 Pärnä, Kaisu 2004. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta sosiaalityön menetelmänä käytöshäiriöisten nuorten sosiaalisessa kuntoutuksessa. Sosiaalityön pro gradu -tutkielma. Kuopion yliopisto: Sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan laitos.
- 11 Rönkkö, Mia 2017. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta lastensuojelun avohuollon tukitoimena. ”Nelijalkainen kuntouttaja nostaa arjen helmet esiin”. Sosiaalityön pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen Yliopisto:Yhteiskuntatieteiden laitos.
- 12 Mickelsson, Ritva 2018. Equine assisted social education as co-intervention to prevent dropout by improving social skills and engagement in learning. Teoksessa Trotter & Baggerly (toim.) Equine-Assisted Therapy Activities for Counselors New York: Routledge – Taylor & Francis Group.
- 13 Peltomäki, Maija 2007. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan mahdollisuudet nuorten sosiaalisen kasvun tukemisessa. Nuorisokasvatuksen pro gradu -tutkielma. Kuopion yliopisto: Sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan laitos.
- 14 Kovaljeff, L. & Thuneberg, T. (2018). Hevosavusteinen toiminta suotuisassa suunnassa. Teoksessa Pussinen, S. (toim.) Uudistuva hevostalous. HAMK Unlimited Professional 20.6.2018. Saatavissa <https://unlimited.hamk.fi/biotalous-ja-luonnonvara-ala/hevosavusteinen-toiminta> Viitattu 17.5.2019.
- 15 Lukumies, Elina 2013. Hevostoiminnan mahdollisuuksia muistisairaiden kuntoutuksessa. Hevonen osana hyvinvointipalveluja -seminaari 13.11.2013.

 HyvinVoi
KOORDINAATIO

 Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin